

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 90/2020-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], maloletej [REDACTED], [REDACTED], a maloletého [REDACTED], [REDACTED], zastúpených zákonným zástupcom [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom, Žilinská cesta 130, Piešťany, vo veci namietaného porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 P 61/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], maloletej [REDACTED] a maloletého [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 P 61/2016 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 P 61/2016 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ], maloletej [REDAKOVANÉ] a maloletému [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie každému z nich v sume po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré im je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], maloletej [REDAKOVANÉ] a maloletému [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 785,72 € (slovom sedemstoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Dalibora Kuciaňa, Žilinská cesta 130, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 90/2020-10 z 10. marca 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (spolu len „sťažovatelia“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní o úpravu výkonu práv a povinností rodičov k maloletým deťom vedenom pod sp. zn. 13 P 61/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 22. februára 2016 okresnému súdu návrh na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „maloleté deti“), proti odporcovi [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „odporca“).

3. Právny zástupca sťažovateľov podal 3. augusta 2017 sťažnosť na postup súdu, v ktorom namietal porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. V upovedomení o spôsobe vybavenia sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu v podaní sp. zn. Spr 524/2017 zo 4. septembra 2017 uviedla, že „... vzhľadom k množstvu nevybavených vecí v senáte nebolo možné vykonať úkony v skoršom čase“, a ďalej argumentuje: „Vašu sťažnosť s ohľadom na dĺžku konania považujem za dôvodnú, avšak z vyššie opísaných skutočností vyplýva, že vo veci sa koná, pričom z dôvodu pobytu otca vo Veľkej Británii, kde bol problém s doručovaním zásielok, nemohol byť doposiaľ vo veci vytýčený termín pojednávania. Vo veci dohliadnem, aby k neprimeraným prietahom nedochádzalo.“

4. Dňa 21. júna 2018 bola ústavnému súdu doručená prvá ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorá bola uznesením č. k. IV. ÚS 528/2018-11 z 27. septembra 2018 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená (ďalej len „uznesenie o odmietnutí sťažnosti“).

5. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti stručne opísali chronológiu procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní. Podľa názoru sťažovateľov napadnuté konanie nie je právne zložité, neexistujú skutočnosti, ktoré by svedčili o mimoriadnej faktickej zložitosti sporu, a sťažovatelia sa nesprávali tak, že by prispeli k prietahom alebo spomaleniu postupu okresného súdu. Sťažovatelia navyše zdôrazňujú, že v danom prípade ide o konanie s osobitnou povahou a s prednostným záujmom súdu najmä

vo vzťahu ku právam maloletých detí, ktoré si vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť okresného súdu.

5.1 Do podania druhej ústavnej sťažnosti (sťažnosť, o ktorej sa koná) sa podľa tvrdenia sťažovateľov v napadnutom konaní neuskutočnilo jediné pojednávanie, pričom od začatia konania uplynuli takmer 4 roky bez právoplatného meritórneho rozhodnutia.

5.2 Sťažovatelia poukazujú, že v uznesení o odmietnutí sťažnosti ústavný súd považoval podanie sťažnosti na prietahy predsedníčke okresného súdu za účinný prostriedok nápravy pri ochrane práv sťažovateľov. Po odstránení problémov s doručovaním zásielok odporcovi bolo v napadnutom konaní pokynom zákonnej sudkyne z 15. augusta 2018 nariadené pojednávanie na 12. október 2018. Sťažovatelia však namietajú, že po rozhodnutí ústavného súdu (bod 4 tohto rozhodnutia) sa nariadené pojednávanie neuskutočnilo a zrušené boli aj ďalšie 4 pojednávania nariadené v priebehu roka 2019. Sťažovatelia ďalej argumentujú: *«Okresný súd tak toleruje účelovú pasivitu odporcu, akceptuje mnohonásobné účelové ospravedlnenia a nevykonáva opatrenia, ktoré tomuto neželanému stavu majú a môžu zabrániť, pričom ak doteraz bolo pre súd problémové doručovanie do zahraničia, podarilo sa mu doručiť, minimálne 4 krát, odporcovi predvolanie na 4 pojednávania, z ktorých sa „ospravedlnil“. Z uvedeného vyplýva, že celé konanie je postihnuté jedným súvislým, viac ako 3 a pol ročným, prietahom, ktorý existoval i pred podaním prvej ústavnej sťažnosti a trvá nadalej.»*

5.3 Okresný súd na návrh sťažovateľky nariadil neodkladné opatrenie uznesením č. k. 13 P 64/2019-31 z 27. mája 2019, ktorým zveril maloleté deti do starostlivosti matky a upravil styk otca s maloletými deťmi. Podľa názoru sťažovateľov mal okresný súd *ex officio* rozhodnúť aj o neodkladnom opatrení vo vzťahu k vyživovacej povinnosti (okresný súd nariadil neodkladné opatrenie až na návrh sťažovateľky uznesením č. k. 9 P 184/2019-23 z 23. decembra 2019, pozn.).

6. Po opísaní skutkového a právneho stavu veci sťažovatelia v petite navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľov v I. - III. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6

ods. 1 Dohovoru bolo postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13P/61/2016 porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13P/61/2016 konal bez ďalších prietahov.

III. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 €, ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 €, ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám jej zákonného zástupcu.

V. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 C, ktorému ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám jeho zákonného zástupcu.

VI. Okresný súd Piešťany je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané vykonané v roku 2019 v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 2 Vyhlášky MS Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) sťažovateľom v I.-III. rade v sume 548,76 C advokátovi JUDr. Daliborovi KUCIAŇOVI, Žilinská cesta 130, 921 01 Piešťany, na jeho účet č. [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

7. O prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie rozhodoval tretí senát ústavného súdu v zložení Mojmír Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský tak, ako to bolo vysvetlené odôvodnení uznesenia o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Vzhľadom na neprítomnosť predsedu tretieho senátu ústavného súdu Mojmíra Mamojku pri meritórnom rozhodovaní o prijatej ústavnej sťažnosti bolo pri rozhodovaní vo veci samej potrebné uplatniť čl. III bod 1 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“), podľa ktorého dočasné zastúpenie neprítomného predsedu senátu sa riadi pravidlom, že neprítomného predsedu tretieho senátu ústavného súdu zastupuje predseda druhého senátu ústavného súdu. Aplikujúc uvedené pravidlo spolu s čl. II bodom 4

rozvrhu práce (predsedom druhého senátu ústavného súdu je sudca Ľuboš Szigeti), rozhodoval tretí senát ústavného súdu vo veci samej v zložení Ľuboš Szigeti (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

8. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr 132/2020 z 2. apríla 2020 doručeným ústavnému súdu 7. apríla 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu, ktorý uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu v napadnutom konaní. Poukazuje, že odporca v konaní výslovne žiadal určiť termín pojednávania na piatok, aby sa ho mohol zúčastniť, a napriek tomu sa nedostavil ani na jedno zo stanovených termínov pojednávania. Napriek tomu, že odporca so súdom nespolupracoval, okresný súd vo veci konal a zisťoval skutočný stav veci prostredníctvom dožiadaného súdu Glasgow. Podľa názoru predsedu okresného súdu k celkovej dĺžke konania prispela skutočnosť, že odporca sa nachádza v zahraničí a v konaní došlo k opakovaným reklamáciám nedoručených zásielok. V závere uvádza, že: *„Na vrub okresného súdu nie je možné pripočítať samotnú dĺžku konania, z dôvodu rešpektovania procesných ustanovení a pre rešpektovanie práv účastníkov, preto s priznaním finančného zadosťučinenia nesúhlasím.“*

9. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

10. K vyjadreniu okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľov. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 8. apríla 2020 uviedol, že napriek skutočnosti, že odporca žije a pracuje v zahraničí, okresný súd nepostupoval efektívne a sústredene, pričom ide o bežnú agendu súdov prvej inštancie. Podľa jeho názoru je z rozpisu procesných úkonov okresného súdu zrejmé naplnenie pojmu nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti súdu, najmä s poukazom na charakter konania. V ďalšom špecifikuje obdobia v napadnutom konaní, ktoré sú podľa jeho názoru postihnuté

bezdôvodným nekonaním vo veci a „... obdobie viac ako 9 mesiacov od úpravy na dožiadanie zo dňa 02.01.2019 (čl. 157-163) do výsluchu prostredníctvom dožiadaného súdu dňa 24.09.2019 je poznačené neefektívnou činnosťou súdu, ktorému boli vrátené listiny dožiadaným súdom, z dôvodu absencie prekladu (čl. 174-191), pričom ku strate zásielky došlo až preložených listín, ku ktorej strate by prísť ani nemuselo“. Právny zástupca sťažovateľov napokon uzavrel, že „Je zrejmé zo samotného rozsudku, o aký rozsah plnenia ide, ktorý nielen sťažovateľovi v I. rade pri starostlivosti o maloleté deti, ale i sťažovateľom v II. a III. rade, chýba(l). Vo vzťahu k doručovaniu rozsudku rovnako nie je vylúčené, že i zásielke, ktorá bude obsahovať predmetný rozsudok, bude hroziť strata.“ .

11. Právny zástupca sťažovateľov zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

18. Sťažovatelia sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

19. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne

orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

21. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky je garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) a zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

22. Judikatúra ESLP a nadväzne i judikatúra ústavného súdu sa tiež ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

24. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného

zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá.

25. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konania, ktorých predmetom je úprava výkonu rodičovských práv a povinností, styku otca s maloletými deťmi a určenie výživného, možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva. V danom prípade ide o vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania. Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že v konkrétnej veci ako odporca a otec maloletých detí vystupuje slovenský štátny občan žijúci vo Veľkej Británii, s čím súvisí potreba vykonávania niektorých úkonov v súčinnosti s orgánmi cudzieho štátu (napr. preklady listín do cudzieho jazyka, doručovanie, pozn.). Uvedené však nezbavuje okresný súd zodpovednosti za prieťahy v konaní, ak nečinnosťou, nesprávnou organizáciou svojej práce alebo inými nedostatkami vo svojej činnosti prispeje k tomu, že konanie o právach sťažovateľov trvá dlho. Na doterajšiu dĺžku napadnutého konania preto nemala vplyv skutková či právna náročnosť prerokovávanej veci.

25.1 Predmetom napadnutého konania pred okresným súdom je návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, styku otca s maloletými deťmi a určenie výživného, ktorý má priamo vplyv na kvalitu životnej úrovne maloletých, preto ústavný súd je toho názoru, že takéto konania si vyžadujú mimoriadnu starostlivosť a pozornosť súdu, ktorá by mala viesť k efektívnemu a rýchlemu postupu v konaní.

25.2 Ústavný súd ďalej pri hodnotení okolností tohto prípadu a predovšetkým pri posudzovaní dĺžky konania zhodne s ESLP (napr. H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) prihliadol aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prieťahom (m. m. I. ÚS 419/2015).

26. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priesťahom. Napokon ani samotný okresný súd nenamietal žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť zohľadnené na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priesťahom.

27. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priesťahov v doterajšom priebehu konania.

27.1 Ústavný súd z vyjadrenia predsedu okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a predloženého súdneho spisu zistil, že návrh matky na začatie konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a určenie výživného pre maloleté deti bol okresnému súdu doručený 22. februára 2016 (vedený pod sp. zn. 13 P 61/2016, pozn.) a návrh otca na začatie konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, styku otca s maloletými deťmi a určenie výživného bol okresnému súdu doručený 25. mája 2017 (vedený pod sp. zn. 13 P 106/2017, pozn.). Obe veci okresný súd spojil na spoločné konanie uznesením č. k. 13 P 61/2016-31 z 24. augusta 2017.

27.2 Ústavný súd konštatuje, že obdobie od 16. augusta 2016, keď bolo vydané uznesenie o ustanovení kolízneho opatrovníka maloletým deťom, do 2. marca 2017, t. j. do reklamácie nedoručenej zásielky, je v napadnutom konaní poznamenané nečinnosťou okresného súdu (viac ako 6 mesiacov). Z príloh pripojených k sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v dôsledku uvedenej nečinnosti podala 3. augusta 2017 sťažnosť na priesťahy predsedníčke okresného súdu 3. augusta 2017. Predsedníčka okresného súdu vybavila podanú sťažnosť na priesťahy, o čom písomne informovala sťažovateľku (bod 3 tohto rozhodnutia). K tomu ústavný súd uvádza, že už v podobných súvislostiach opakovane vo svojej stabilizovanej judikatúre vyslovil (napr. II. ÚS 518/2012, III. ÚS 201/2014), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa má zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priesťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti

bez zbytočných priťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či zákonného sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripísať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (napr. I. ÚS 119/03).

27.3 Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07). Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že závažným nedostatkom, ktorý narušil plynulosť konania okresného súdu, bolo aj obdobie nesústredenej činnosti okresného súdu, keď k dožiadaniu o výsluch odporcu prostredníctvom dožiadaného súdu z 2. januára 2019 nepriložil preklad písomností, v dôsledku čoho bolo dožiadanie vrátené. K samotnému výsluchu odporcu prostredníctvom dožiadaného súdu došlo 19. júna 2019 (preklad doručený okresnému súdu 5. septembra 2019, pozn.). Okresný súd zostal v tomto období nečinný až do 24. septembra 2019, keď zaslal dožiadanému súdu ďalšie dožiadanie o vykonanie dokazovania pre účely zistenia osobných, majetkových a zárobkových pomerov odporcu.

27.4 Pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty zaslal okresný súd odporcovi výzvu na doručenie potrebných písomností až 16. októbra 2019. Prihliadnuc na to, že zo správania odporcu nebolo možné badať spoluprácu s okresným súdom (napriek podaniu návrhu odporcu uvedenému v bode 27.1 a oznámeniu svojej adresy na doručovanie 28. augusta 2017, odporca zjavne nespolupracoval s okresným súdom, doručované zásielky si nepreberal, na opakované elektronické žiadosti okresného súdu neodpovedal, pozn.), z obsahu spisu okresného súdu nevyplýva v období pred októbrom 2019 žiadna jeho aktivita smerujúca k použitiu ofenzívnejších prostriedkov donútenia, resp. vynútenia plnenia si povinností ako napr. ukladanie pokút podľa § 2 ods. 1 CMP v spojení s § 102 zákona

č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov. Podľa názoru ústavného súdu aj uvedené prispelo k celkovej dĺžke napadnutého konania.

28. Ústavný súd zároveň opätovne zdôrazňuje, že konanie s takýmto predmetom si vyžaduje promptný postup okresného súdu. S ohľadom na túto skutočnosť a fakt, že napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti prebiehalo skoro 4 roky (rozsudok vo veci sp. zn. 13 P 61/2016 z 31. januára 2020 založený na čl. 393) a že okresný súd bol nečinný a konal nesústreďene, je dostatočným dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

29. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

30. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, mu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 P 61/2016 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto rozhodnutia), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľov právoplatne skončená. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 P 61/2016 z 31. januára 2020 nenadobudol v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatnosť.

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

32. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

33. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

34. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

35. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

36. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

37. Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € pre každého z nich. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť a nesústredenú činnosť v konaní, berúc do úvahy význam veci vyžadujúcej výnimočnú rýchlosť konania, predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľov, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval

priznanie sumy 500 € pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

38. V časti požadovanej sumy primeraného finančného zadost'učinenia prevyšujúcej 500 € pre každého zo sťažovateľov ústavnej sťažnosti ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

39. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

40. Pri výpočte trov konania sťažovateľom ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

41. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola vo výške 980 €) a v roku 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola vo výške 1062 €). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 je v sume 9,80 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky) a v roku 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Keďže právny zástupca zastupuje v tejto veci 3 sťažovateľov, ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania postupoval aj podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, v zmysle ktorého sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %,

ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Vychádzajúc z uvedeného, hodnota jedného spoločného úkonu právnej služby vykonaného v roku 2019 v tomto prípade predstavuje sumu 245,00 € a hodnota jedného spoločného úkonu právnej služby vykonaného v roku 2020 v tomto prípade predstavuje sumu 265,50 € a k tomu 2-krát režijný paušál po 9,80 € a 1-krát režijný paušál po 10,62 €. Právny zástupca vykonal dva spoločné právne úkony v roku 2019 a jeden spoločný právny úkon v roku 2020. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľom, spolu takto predstavuje sumu 785,72 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

42. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

43. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu